

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA FILOZOFIJA V LETU 2013

Poročilo DPK SM za filozofijo

Vsebina

1	Struktura kandidatov.....	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije – primerjava po letih.....	4
1.3	Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013.....	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013.....	7
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2	Meje med ocenami.....	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013	12
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	14
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
4.3	Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	16
4.4	Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov	20
4.5	Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	20
5	Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	21
5.1	Zunanje ocenjevanje	21
5.2	Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	21
6	Povzetek.....	22
6.1	Ocena uspeha kandidatov	22
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol.....	22
6.3	Druge ugotovitve	22

Avtorja:

Alenka Hladnik, glavna ocenjevalka za filozofijo

dr. Marjan Šimenc, predsednik DPK SM za filozofijo

Poročilo je potrdila DPK SM za filozofijo na svoji 4. redni seji 04. 10. 2013.

Ljubljana, november 2013

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in poklicnih maturantov). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

Okrajšava: kandidati PM.

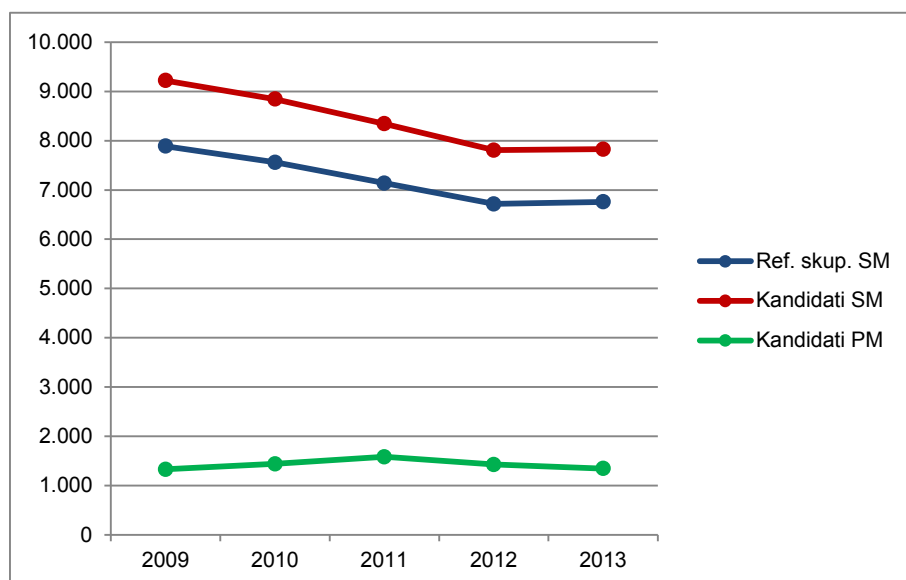
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2009 do 2013. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2009	7.889	9.221	1.332
2010	7.561	8.844	1.441
2011	7.138	8.343	1.584
2012	6.715	7.808	1.428
2013	6.759	7.826	1.346

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Vir: Državni izpitni center 2013

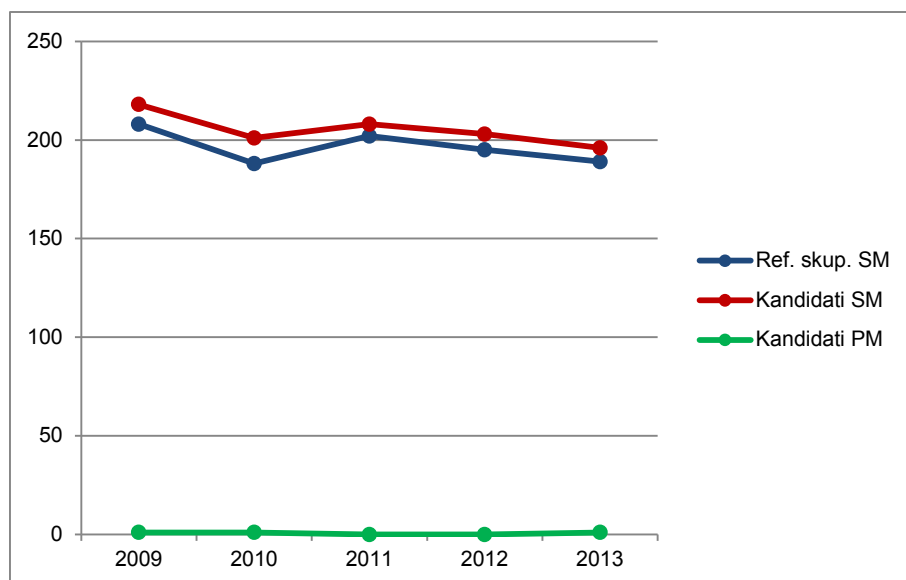
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali filozofijo v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2009 do 2013. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2009	208	218	1
2010	188	201	1
2011	202	208	0
2012	195	203	0
2013	189	196	1

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

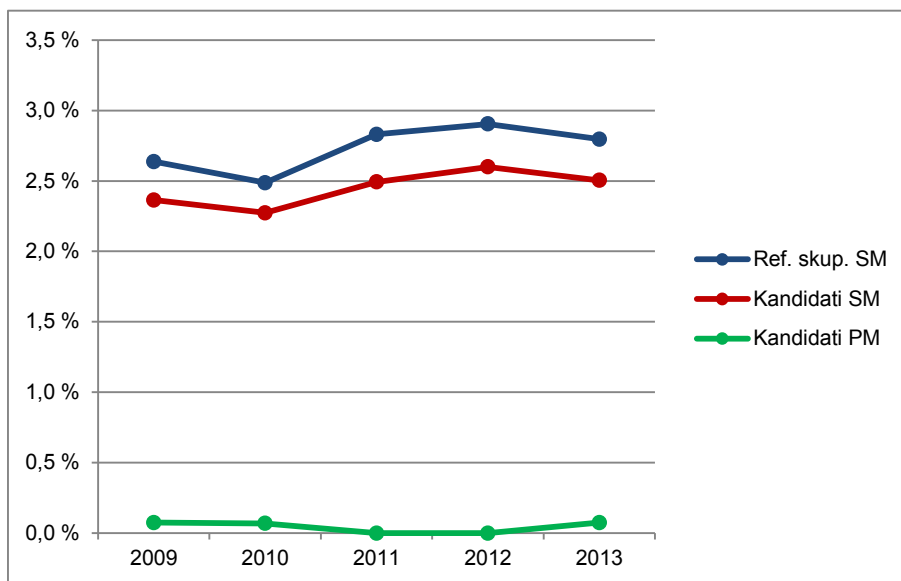
Vir: Državni izpitni center 2013

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali filozofijo (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2009 do 2013 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2009	2,6 %	2,4 %	0,1 %
2010	2,5 %	2,3 %	0,1 %
2011	2,8 %	2,5 %	0,0 %
2012	2,9 %	2,6 %	0,0 %
2013	2,8 %	2,5 %	0,1 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2009–2013

Vir: Državni izpitni center 2013

1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013

	Število	Delež
Splošna gimnazija	161	81,7 %
Klasična gimnazija	22	11,2 %
Gimnazija	183	92,9 %
Tehniška gimnazija	0	0,0 %
Ekonomska gimnazija	0	0,0 %
Umetniška gimnazija	6	3,0 %
Strokovna gimnazija	6	3,0 %
Ref. skup. SM	189	95,9 %
Ostali SM	7	3,6 %
Kandidati SM	196	99,5 %
Kandidati PM	1	0,5 %

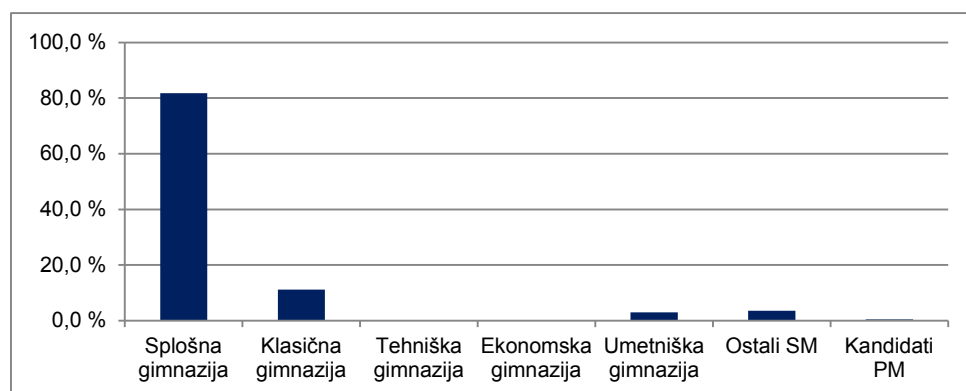
gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013

Vir: Državni izpitni center 2013

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri filozofiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2013 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

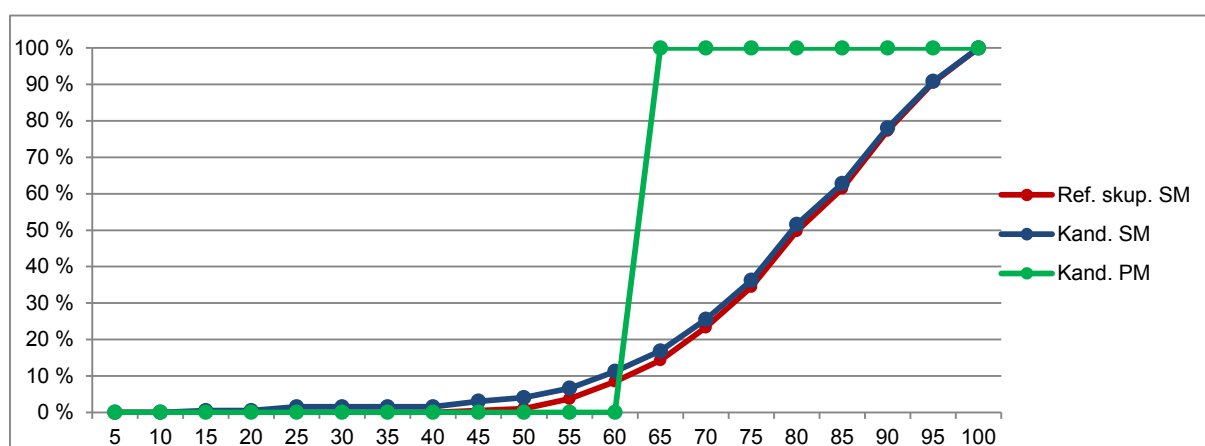
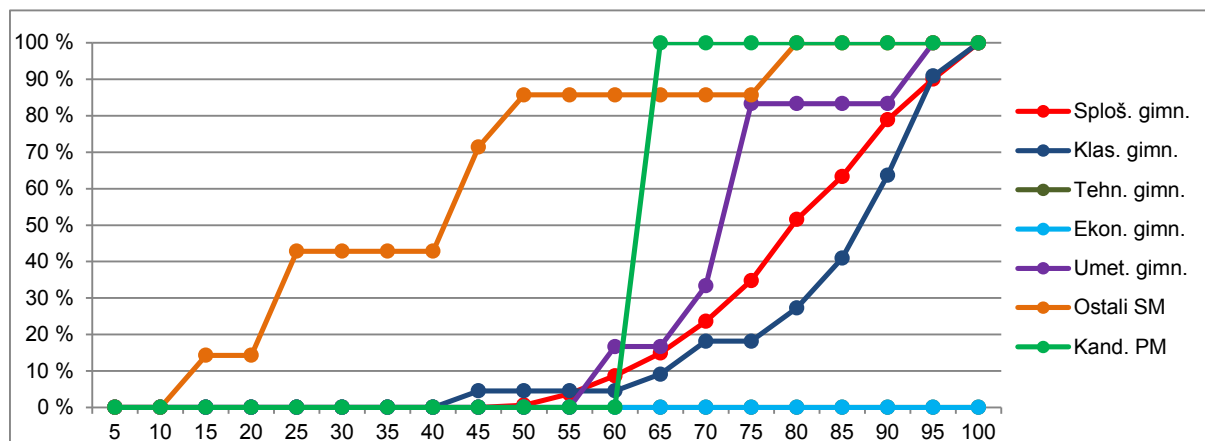
Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0
26-30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31-35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36-40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41-45	0	1	1	0	0	0	0	1	3	2	0
46-50	1	0	1	0	0	0	0	1	2	1	0
51-55	5	0	5	0	0	0	0	5	5	0	0
56-60	8	0	8	0	0	1	1	9	9	0	0
61-65	10	1	11	0	0	0	0	11	11	0	1
66-70	14	2	16	0	0	1	1	17	17	0	0
71-75	18	0	18	0	0	3	3	21	21	0	0
76-80	27	2	29	0	0	0	0	29	30	1	0
81-85	19	3	22	0	0	0	0	22	22	0	0
86-90	25	5	30	0	0	0	0	30	30	0	0
91-95	18	6	24	0	0	1	1	25	25	0	0
96-100	16	2	18	0	0	0	0	18	18	0	0
SKUPAJ	161	22	183	0	0	6	6	189	196	7	1

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
10	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
15	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	1 %	14 %	0 %
20	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	1 %	14 %	0 %
25	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	2 %	43 %	0 %
30	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	2 %	43 %	0 %
35	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	2 %	43 %	0 %
40	0 %	0 %	0 %	-	-	0 %	0 %	0 %	2 %	43 %	0 %
45	0 %	5 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	3 %	71 %	0 %
50	1 %	5 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	4 %	86 %	0 %
55	4 %	5 %	4 %	-	-	0 %	0 %	4 %	7 %	86 %	0 %
60	9 %	5 %	8 %	-	-	17 %	17 %	8 %	11 %	86 %	0 %
65	15 %	9 %	14 %	-	-	17 %	17 %	14 %	17 %	86 %	100 %
70	24 %	18 %	23 %	-	-	33 %	33 %	23 %	26 %	86 %	100 %
75	35 %	18 %	33 %	-	-	83 %	83 %	34 %	36 %	86 %	100 %
80	52 %	27 %	49 %	-	-	83 %	83 %	50 %	52 %	100 %	100 %
85	63 %	41 %	61 %	-	-	83 %	83 %	61 %	63 %	100 %	100 %
90	79 %	64 %	77 %	-	-	83 %	83 %	77 %	78 %	100 %	100 %
95	90 %	91 %	90 %	-	-	100 %	100 %	90 %	91 %	100 %	100 %
100	100 %	100 %	100 %	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center 2013

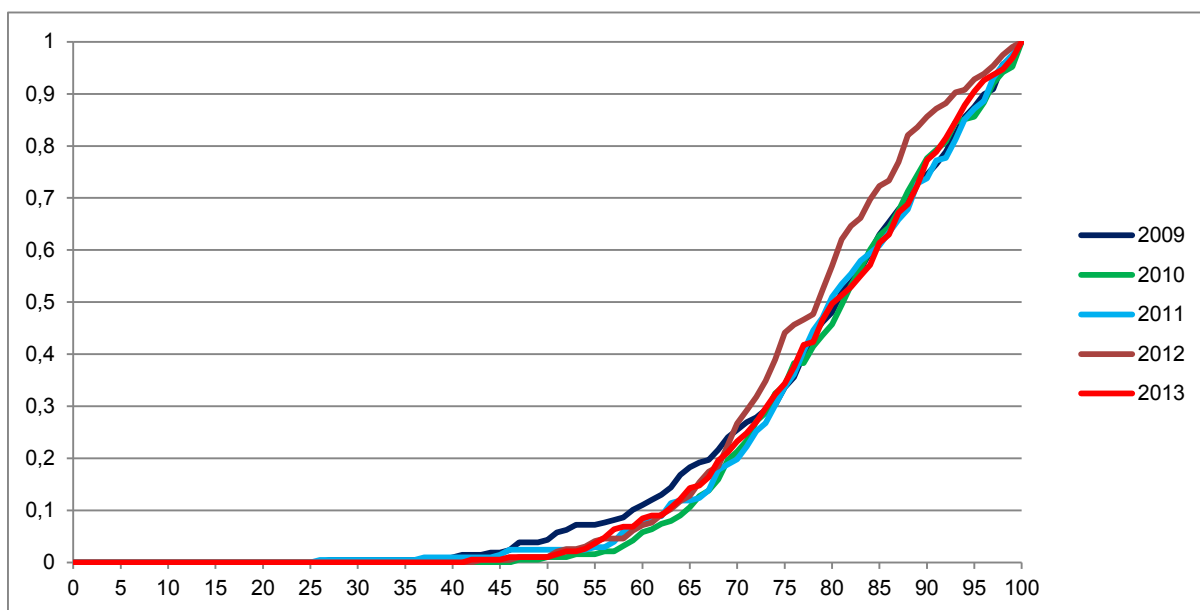
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med ocenami v letih od 2009 do 2013, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med ocenami za zadnjih pet let

Leto	Ocene			
	2	3	4	5
2009	51	63	76	88
2010	50	63	76	88
2011	50	63	76	88
2012	50	62	74	87
2013	50	62	74	87

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center 2013

2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po ocenah pri filozofiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2013 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

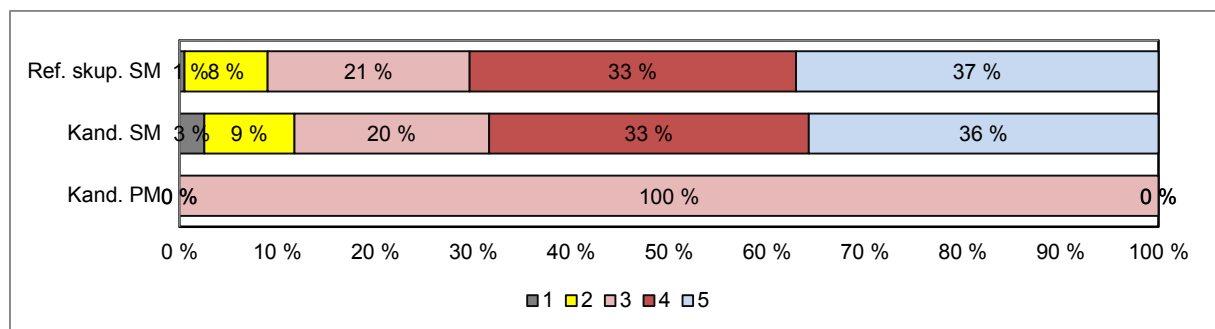
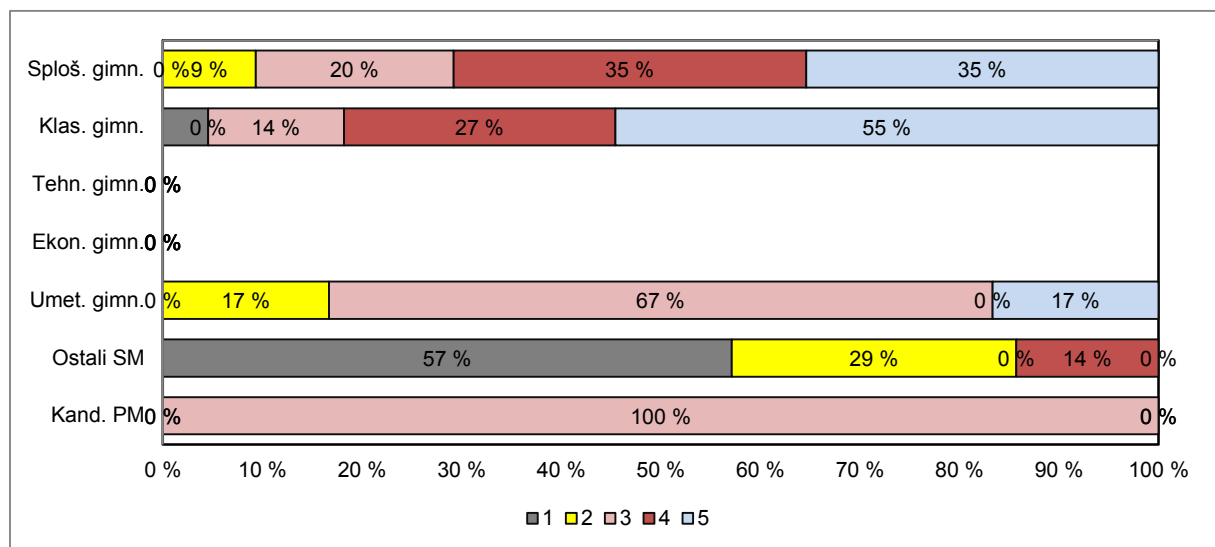
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	0	1	1	0	0	0	0	1	5	4	0
2	15	0	15	0	0	1	1	16	18	2	0
3	32	3	35	0	0	4	4	39	39	0	1
4	57	6	63	0	0	0	0	63	64	1	0
5	57	12	69	0	0	1	1	70	70	0	0
Uspešni	161	21	182	0	0	6	6	188	191	3	1
Skupaj	161	22	183	0	0	6	6	189	196	7	1

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	0 %	5 %	1 %	-	-	0 %	0 %	1 %	3 %	57 %	0 %
2	9 %	0 %	8 %	-	-	17 %	17 %	8 %	9 %	29 %	0 %
3	20 %	14 %	19 %	-	-	67 %	67 %	21 %	20 %	0 %	100 %
4	35 %	27 %	34 %	-	-	0 %	0 %	33 %	33 %	14 %	0 %
5	35 %	55 %	38 %	-	-	17 %	17 %	37 %	36 %	0 %	0 %
Uspešni	100 %	95 %	99 %	-	-	100 %	100 %	99 %	97 %	43 %	100 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	-	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Vir: Državni izpitni center 2013

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2013

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	161	22	183	0	0	6	6	189	196	7	1
Povprečni splošni uspeh pri SM*	20,77	22,62	20,99	-	-	18,00	18,00	20,91	20,81	12,00	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,75	4,05	3,78	-	-	3,50	3,50	3,77	3,74	2,40	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,53	3,68	3,55	-	-	3,33	3,33	3,54	3,51	2,40	-
Povprečna ocena pri predmetu SM	3,97	4,27	4,01	-	-	3,17	3,17	3,98	3,90	1,71	3,00
Povprečna originalna ocena pri predmetu SM**	3,96	4,27	4,00	-	-	3,17	3,17	3,97	3,89	1,57	3,00
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	79,76	83,71	80,23	-	-	72,84	72,84	80,00	78,54	39,08	63,06
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	80	88	81	-	-	71	71	81	80	44	63
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	12,44	13,65	12,62	-	-	11,06	11,06	12,61	15,07	22,61	-
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	4,27	4,32	4,27	-	-	3,83	3,83	4,26	4,22	2,60	-
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	4,47	4,42	4,46	-	-	-	-	4,46	4,43	3,67	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in ocene pri predmetu SM*	0,61	-	0,62	-	-	-	-	0,62	0,62	-	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,71	-	0,72	-	-	-	-	0,72	0,73	-	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,65	-	0,66	-	-	-	-	0,65	0,67	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,46	-	0,48	-	-	-	-	0,47	0,50	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,46	-	0,48	-	-	-	-	0,47	0,50	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,47	-	0,47	-	-	-	-	0,48	0,51	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,21	-	0,25	-	-	-	-	0,25	0,27	-	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,40	-	0,38	-	-	-	-	0,35	0,46	-	-
Neuspešni s PP	0,00	4,55	0,55	-	-	0,00	0,00	0,53	2,55	57,14	0,00
Neuspešni brez PP	0,62	4,55	1,09	-	-	0,00	0,00	1,06	3,57	71,43	0,00

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

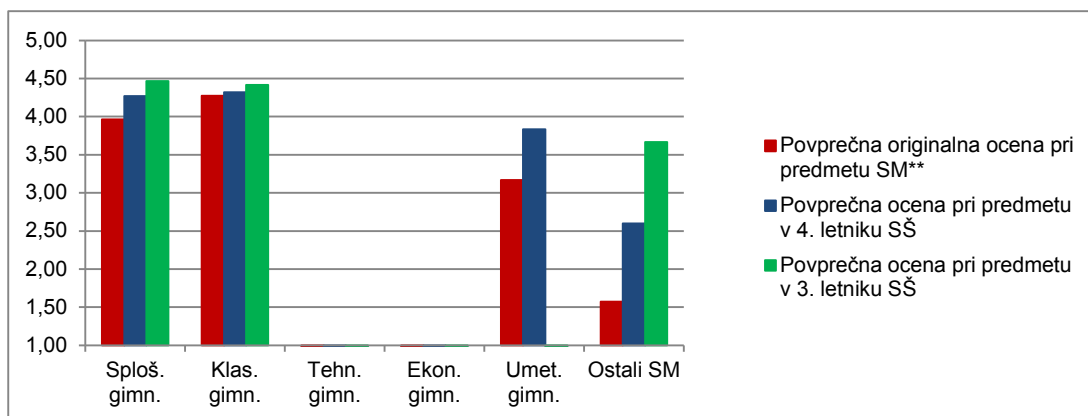
**Originalna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne), ocenjevanja na OR namesto VR ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne ocene pri izpitu SM iz filozofije in povprečnih ocen iz filozofije v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

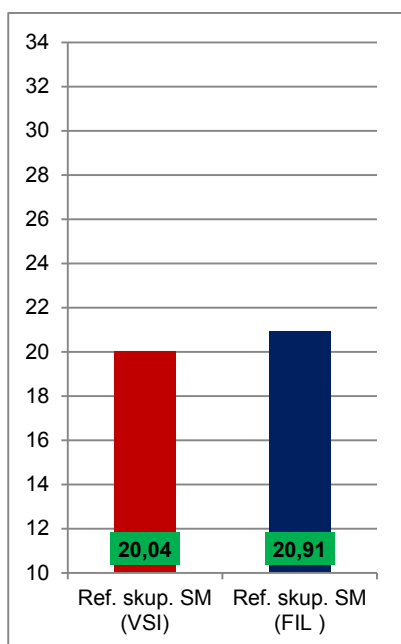
Slika 3.1: Povprečne ocene pri izpitu SM iz filozofije

Vir: Državni izpitni center 2013

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2013 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz filozofije (ref. skup. SM – FIL).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz filozofije

Vir: Državni izpitni center 2013

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanem in notranjem delu izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2013.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

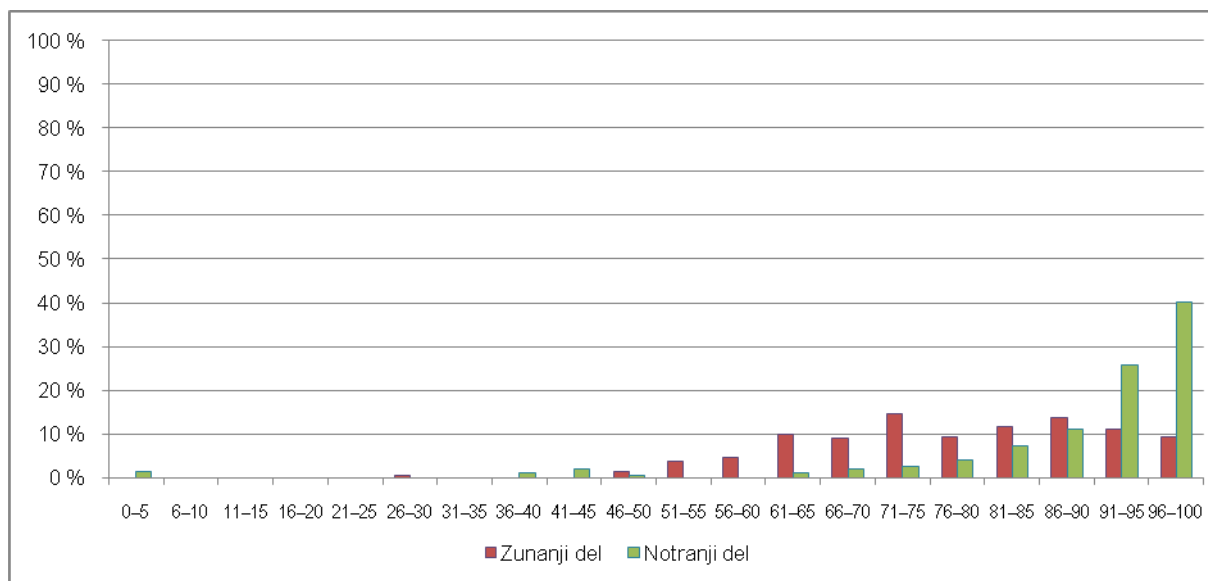
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	189	189
Povprečno število odstotnih točk	62,22	17,78
Standardni odklon odstotnih točk	10,99	3,45
Maksimalno število odstotnih točk	80,00	20,00
Povprečna težavnost	0,78	0,89

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanem in notranjem delu izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2013.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0–5	0 %	2 %
6–10	0 %	0 %
11–15	0 %	0 %
16–20	0 %	0 %
21–25	0 %	0 %
26–30	1 %	0 %
31–35	0 %	0 %
36–40	0 %	1 %
41–45	0 %	2 %
46–50	2 %	1 %
51–55	4 %	0 %
56–60	5 %	0 %
61–65	10 %	1 %
66–70	9 %	2 %
71–75	15 %	3 %
76–80	10 %	4 %
81–85	12 %	7 %
86–90	14 %	11 %
91–95	11 %	26 %
96–100	10 %	40 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center 2013

Podatki kažejo, da so kandidati uspešnejši pri notranjem delu izpita. To ni presenetljivo iz več razlogov:

- ocena notranjega dela izpita je pri vseh predmetih višja od zunanje;
- poleg tega podatki kažejo, da gre pri filozofiji za nekoliko nadpovprečne kandidate, ki sodijo v boljšo polovico kandidatov referenčne skupine SM (20,91);
- tudi pri filozofiji v 4. letniku so bili ocenjeni bistveno bolje kakor večina kandidatov referenčne skupine SM (4,26).

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri posameznih delih izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2013.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	ninarska naloga
Število kandidatov	189	189	189
Povprečno število odstotnih točk	27,43	34,78	17,78
Standardni odklon odstotnih točk	5,39	7,79	3,45
Maksimalno število odstotnih točk	35,00	45,00	20,00
Povprečna težavnost	0,78	0,77	0,89

Porazdelitev kandidatov po doseženih točkah pri notranjem in zunanem delu izpita je bila sledeča: povprečno število točk pri celotnem izpitu je bilo 80,00, povprečno število točk pri prvi poli je bilo 17,24 (od 22), korelacija s šolsko oceno 0,34. Indeks težavnosti je 0,78, indeks diskriminativnosti je 0,40. 9 kandidatov je doseglo do vključno 11 točk, 24 kandidatov je doseglo vse točke. Povprečno število točk pri drugi poli je bilo 17,1 (od 22), korelacija s šolsko oceno 0,31. Indeks težavnosti je 0,77, indeks

diskriminativnosti 0,44. 28 kandidatov je doseglo vse točke, 14 do vključno 11 točk, kar pomeni, da je število odličnih kandidatov pri obeh polah približno enako, je pa pri drugi poli nekoliko višje število kandidatov, ki so dosegli nizko število točk. Pri prvi poli je od 20–22 točk doseglo 62 kandidatov, pri drugi pa 66 kandidatov. V primerjavi z lanskim letom se je zmanjšalo število kandidatov do vključno 11 točk pri obeh polah, zelo povečalo pa se je število odličnih kandidatov, ki so se tudi izenačili pri obeh pola. Nekoliko sta zrasla tudi indeksa diskriminativnosti in težavnosti, kar pa je pomembnejše: izenačila sta se pri obeh izpitnih polah.

Poprečno število točk pri seminarski nalogi je bilo 19,56 (od 22), korelacija z oceno v 4. letniku je 0,57. Indeks težavnosti je 0,89, indeks diskriminativnosti 0,35. Do vključno 11 točk je doseglo 10 kandidatov, vse točke 76 kandidatov, od 20 do 22 točk pa 125 kandidatov – kar pomeni, da je pri seminarski nalogi oceno odlično dobila več kakor polovica kandidatov. Rezultati so zelo podobni lanskim. Vidimo, da je seminarska naloga najlažji del preizkusa, če bi sodili samo po končni oceni, če pa upoštevamo še, da je seminarska obenem tudi prvo samostojno delo kandidata, pri katerem ga vodi mentor, ki je hkrati ocenjevalec in ima po ocenjevalni shemi možnost dodeliti dodatne točke za prizadevnost, velik napredek, samoiniciativnost, pa morda višja ocena ne pomeni več zgolj to, da je seminarska naloga najlažji del izpita.

Korelacija med notranjo in zunanjo oceno je 0,35. Korelacija med oceno pri filozofiji v 3. letniku srednje šole in oceno pri izpitu splošne mature je 0,25. Korelacija med oceno v 4. letniku srednje šole in ocena pri izpitu splošne mature je 0,48. Korelacija med skupnim uspehom pri splošni maturi in uspehom pri predmetu je 0,68, kar pomeni, da obstaja razmeroma močna korelacija med uspehom pri filozofiji in skupnim uspehom pri splošni maturi.

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Prva izpitna pola

PLATON: DRŽAVA

Število kandidatov: 96, povprečno število točk: 16,92, indeks težavnosti: 0,77.

Precej kandidatov še ne upošteva spremenjenih navodil in pišejo na splošno. Glavne pomanjkljivosti komentarjev so: mehanska obnova učiteljeve razlage brez razumevanja besedila; nerazumevanje nauka o idejah in odnosu dveh področij realnosti; še vedno preveč obnov prisposodob, pri čemer slabši kandidati ne razumejo funkcije prisposodob. V pogledu poznavanja problemov dela in danega odlomka je znanje zadovoljivo.

ARISTOTEL: NIKOMAHOVA ETIKA

Število kandidatov: 11, povprečno število točk: 18,95, indeks težavnosti: 0,86.

Kandidati opozorijo na večplastnost pojma srečnosti pri Aristotelu, na delitev duše, razložijo nauk o vrlinah, slabše pa ločijo med npravstvenimi in etičnimi vrlinami, a v glavnem pokažejo solidno splošno znanje, nekateri so slabši pri razumevanju posameznih poudarkov iz odlomka.

DESCARTES: MEDITACIJE

Število kandidatov: 48, povprečno število točk: 18,42, indeks težavnosti: 084.

Odlomek je bil osnovan o temeljnem vprašanju *Meditacij* – izvoru spoznanja. Kandidati so večinoma dobro opozorili na problem spoznavanja v obravnavanem delu. Običajno so ustrezno razpravljali o vlogi razuma in čutil pri spoznavanju in so svoje razlage odlomka tudi ustrezno umestili v širše sobesedilo dela. Opozorili so na pomen vrojenih idej in navedli razlog, zakaj lahko Descartesa pojmujejo kot racionalista. Tudi argument, zakaj lahko pri Descartesu govorimo o tem, da je razumsko spoznanje nedvomno resnično, so običajno dobro razložili. Tisto, kar je manjšina kandidatov naredila povsem zadovoljivo, v večini komentarjev pa je bilo to bolj nakazano, je bila jasna povezava problematike spoznanja z Descartesovim projektom kot celoto. Tipična pomanjkljivost pri branju in komentiranju je bila neka posplošitev, ki bi jo lahko strnili v ideji, da čuti preprosto varajo.

NIETZSCHE: H GENEALOGIJI MORALE

Število kandidatov: 34, povprečno število točk: 15,94, indeks težavnosti: 72.

Odlomek se je pokazal kot najtežji izmed danih. Kandidati so dosegli najmanj točk. Predvsem so opozarjali na različne vidike asketskega ideala. Pri tem se ni izrisala neka enotna slika, saj so komentari pogosto osredotočali na posamične elemente asketskega ideala. Nekaj esejev je bilo zelo kakovostnih in so vzpostavili enotno interpretacijo najprej asketskih idealov, to interpretacijo pa so vpeli v interpretacijo celotnega dela. Šibkejši komentari so ostajali pri osnovnih Nietzschejevih trditvah in jih niso razlagali, ponazorili ali povezali z lastnim izkustvom, ampak so samo bolj ali manj opisovali in razlagali.

Druga izpitna pola

Vprašanje stvarnosti

1. Razpravljajte o trditvi: **Človek je stroj, zato svobode ni.**

Število kandidatov: 15, povprečno število točk: 15,06, indeks težavnosti: 0,68.

Tema determinizma je bila težja naloga za kandidate. Večinoma so zgolj opisovali osnovno tezo, da je vse v naprej določeno, zato ni svobodne volje, ne da bi pojasnili, kaj je tisto, kar določa vnaprej. Referenci sta bili Sartre in Freud, prvega interpretirajo klišejsko, drugega ne razumejo.

2. Razpravljajte o trditvi: **Stvarnost ni samo mnogoterost pojavov, temveč v njej obstajajo tudi dejstva, ki se v zavesti človeka kažejo kot pojavi.**

Število kandidatov: 1, povprečno število točk: 12,50, indeks težavnosti: 0,57.

3. Razpravljajte o trditvi: **Ker lahko dokažemo le materialno substanco, je obstoj duha (duše, uma), ki svetu daje smisel, presežena in zastarela metafizika.**

Število kandidatov: 18, povprečno število točk: 17, indeks težavnosti: 0,77.

Kandidati so pokazali solidno seznanjenost s problemom odnosa telo-duh. Pomanjkljivo pa so razložili drugi del, pri katerem je bilo treba umestiti problem v širši filozofski okvir. Glavne reference so bili Descartes, Demokrit in Hume.

Od splošne mature 2012 se je pri tej temi znatno povečalo število kandidatov od 23 na 34, gotovo zato, ker sta determinizem in klasično vprašanje temelja sveta v povezavi z eksistencialno

ontologijo 20. stoletja priljubljeni. V primerjavi z drugimi temami, pa je bila, pričakovano, ta abstraktna tema tudi težja za kandidate kakor etična, politična in religiozna problematika.

Vprašanje spoznanja

- 4. Razpravljajte o trditvi: Mnenje in skepsa sta vsaka zase dve slepi ulici na poti do vednosti, skupaj pa lahko vodita do vednosti.**

Število kandidatov: 3, povprečno število točk: 20, indeks težavnosti: 0,91.

Dobro razumevanje problema, slabost je le, da se posvetijo skepsi, manj pa mnenju.

- 5. Razpravljajte o trditvi: Bistva sveta ne moremo spoznati.**

Število kandidatov: 6, povprečno število točk: 14,83, indeks težavnosti: 0,67.

Vprašanje je bilo težko, boljši kandidati so se navezali na Platonovo teorijo idej, slabši ne razumejo in samo obnavljajo slabo naučeno tradicijo racionalizma in empirizma.

- 6. Razpravljajte o trditvi: Ne znanosti ne filozofije ni brez razuma, toda v znanosti igra pomembno vlogo tudi z razumom načrtovano izkustvo.**

Število kandidatov: 5, povprečno število točk: 10,60, indeks težavnosti: 0,48.

Odgovori so bili slabi, brez poznavanja problema. Vsi so napisali nerelevanten esej.

Od splošne mature 2012 je pri tej temi za 50 % upadlo število kandidatov, z 28 na 14. Temi stvarnosti in spoznanja klasično izbirajo kandidati, ki v prvi izpitni poli odgovarjajo na odlomek iz Descartesa.

Vprašanje morale

- 7. Razpravljajte o trditvi: Edino merilo resničnosti posameznikovih moralnih presoj so družbeno sprejete vrednote.**

Število kandidatov: 15, povprečno število točk: 15,43, indeks težavnosti: 0,70.

Odgovori so bili precej raznoliki. Največ jih je v neki obliki govorilo o moralnem oziroma kulturnem relativizmu. Zelo veliko težavo je kandidatom predstavljal pojem resničnosti moralnih presoj, ki ga tako rekoč noben esej ni primerno analiziral. Tudi z zoperstavljanjem nasprotujočih si teorij so imeli kandidati težave. Eseji so vzbujali vtis, da so ta naslov izbrali kandidati, ki so bili skromneje pripravljene, morda pa tudi niso dobro razumeli naslova in je bila v tem smislu izbira naslova napačna.

- 8. Razpravljajte o trditvi: Telesno ugodje ni bistveno za dobro življenje.**

Število kandidatov: 25, povprečno število točk: 16,97, indeks težavnosti: 0,77.

Kandidati so v glavnem bolj ali manj obnavljali tradicijo hedonizma, začeni z antičnimi hedonisti, pa tudi s sodobnejšimi utilitaristi in Freudom kot primerom psihološkega hedonizma.

- 9. Razpravljajte o trditvi: Moralnost posameznika lahko presojamo samo glede na njegove motive in nikakor po dosežkih njegovih dejanj.**

Število kandidatov: 39, povprečno število točk: 17,9, indeks težavnosti: 0,78.

Odgovori na to vprašanje so bili v poprečju dokaj dobri. Kandidati so največkrat govorili o utilitarizmu in Kantovi moralni filozofiji. Pomanjkljivosti, ki bi bila tipična, po moji oceni eseji niso kazali.

Število kandidatov je v primerjavi z lani nekoliko upadlo pri tej temi, a ne bistveno. Še vedno je tematika morale najpogostejši izbor kandidatov. Glede na prvo izpitno polo je to razumljivo, saj je etiko mogoče povezati s tremi od štirih filozofskih del.

Posameznik in skupnost

10. Razpravljajte o trditvi: Pravičnost zahteva, da se vsaka kršitev zakona kaznuje, vendar le, če je zakon sam pravičen.

Število kandidatov: 5, povprečno število točk: 17,2, indeks težavnosti: 0,78.

Kandidati večinoma mislijo na problem kaznovanja kršitve zakona s pomočjo dveh filozofskih konceptov, Menningerja in Lewisa. Teorijo poznajo in nasprotujoča si koncepta razumejo, vendar o sami naslovni trditvi ne mislijo dovolj eksplicitno.

11. Razpravljajte o trditvi: Oblast temelji na pogodbi, vendar je pogodba lahko tudi razlog za nasprotovanje oblasti.

Število kandidatov: 22, povprečno število točk: 17,59, indeks težavnosti: 0,80 .

Ta naslov je izbralo največ kandidatov in eseji so bili v glavnem napisani prav dobro. Glavne reference: Hobbes, Locke, Rousseau, Nozick, Rawls in Miller. Čeprav poznajo relevantne nauke, pa zares ne mislijo o naslovu, ampak nanj samo navežejo svoje znanje. Nekaj esejev pa je bilo presežnih, saj so zmogli pravi filozofski premislek.

12. Razpravljajte o trditvi: Skupno dobro je doseženo le v družbi, v kateri je vzpostavljeno pravo razmerje med svobodo in enakostjo.

Število kandidatov: 18, povprečno število točk: 16,86, indeks težavnosti: 0,77.

Reference so bili Platon, Marx, Hayek, Nozick, Rawls, Mill in Miller. Naslov je bil zahteven, saj je bilo treba premisliti tri velike teme politične filozofije: svoboda – enakost – skupno dobro kot prepletene in pogojujoče se. Kandidati večinoma te sinteze niso zmogli, zato so najprej obravnavali različna pojmovanja svobode, nato po enakem ključu še enakost in skupno dobro, pri čemer so skupno dobro najslabše tematizirali.

Kandidatov, ki so izbrali to temo, je nekoliko manj kakor pri maturi 2013. Skupno dobro je še vedno slabo razumljeno, teorije, ki jih vpeljujejo, poznajo, slabše je njihovo razumevanje.

Filozofija religije

13. Razpravljajte o trditvi: Govor o Bogu mora temeljiti na razumu, vendar razum sam ne zadošča za spoznanje Boga.

Število kandidatov: 14, povprečno število točk: 19,07, indeks težavnosti: 0,87.

Kandidati so odlično pripravljeni, pokazali so poznavanje problema in razvili svojo refleksijo.

14. Razpravljajte o trditvi: Dokazovanje božjega bivanja je mogoče samo, če v Boga že verujemo, neverujočim pa se dokazi za obstoj Boga zdijo nesmiselni.

Število kandidatov: 5, povprečno število točk: 15,6 indeks težavnosti: 0,71.

Osnovno poznavanje teme, bolj obnove kakor argumentativni eseji.

15. Razpravljajte o trditvi: Mistika molka je tista, ki je najprimernejša govornica o Bogu.

Število kandidatov: 4, povprečno število točk: 18,75, indeks težavnosti: 0,85.

Dobro poznavanje problema, razlike so bile le v globini razumevanja problema.

Skupne značilnosti so nekoliko shematsko, šablonsko pisanje predvsem sklepov, v katerih kandidati ponovijo korake eseja, vendar je pripravljenost kandidatov zelo dobra, nekateri eseji so tudi presežki glede samostojnosti razmisleka.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Za slabše odgovore je značilno, da so jezikovno slabi, okorno napisani, besedni zaklad siromašen, osnoven. Dokaj pogosta pomanjkljivost v pisanju je nekoliko šibkejša zgradba esejev: uvodi in sklepi so neredko slabo napisani in vsebinsko prazni, včasih sklep tudi povsem umanjka.

Za veliko esejev je tipična odsotnost analize pojmov. Kaže, da je to »najtrši oreh« maturitetnega preizkusa. Filozofske teorije so pri slabših kandidatih slabo naučene in še slabše razumljene. Iz odgovorov je tudi razvidno, kakor da so nekateri kandidati naučeni pisati šablonsko. Podobne vzorce je mogoče zaslediti pri skupinah kandidatov, iz česar sklepamo na naučenost vzorcev zaradi učiteljevih navodil. Prav tako slabši kandidati prenesejo šablono iz drugih predmetov, kjer se lastno mnenje zapiše v sklep. Skoraj pa ni več prekratkih esejev, čeprav je pri slabših kandidatih zaslediti veliko praznih formulacij.

Pri komentarjih se še vedno vsi ne osredotočijo na odlomek, vendar pa se je stanje zaradi vpeljave vodilnih podvprašanj izboljšalo. Za komentarje je značilno obnavljanje, povzemanje, premalo pa je razlage in samostojnega razmišljanja. Manj je tudi pavšalnih ocen o filozofiji avtorja nasploh v sklepu.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

Zunanji ocenjevalci niso imeli pripomb na kakovost izpitnih pol, nekateri so pohvalili dodatna vprašanja pri 1. izpitni poli.

5.1 Zunanje ocenjevanje

Seminar za zunanje ocenjevalce kot predpriprava na zunanje ocenjevanje je bil izveden 5. junija 2012. Udeležili so se ga vsi zunanji ocenjevalci. Služil je tudi kot usklajevanje ocenjevalcev neposredno pred ocenjevanjem. Pri moderaciji *Navodil za ocenjevanje* zaradi narave izpita, ki temelji na odprtih esejskih vprašanjih, ni bilo treba spreminjati. Ocenjevanje pri filozofiji poteka na domu. Vsak ocenjevalec dobi določeno število esejev, praviloma vse eseje, ki so jih kandidati pisali na posamezni naslov oziroma vse komentarje, ki so jih pisali ob posameznem odlomku. Prva in druga izpitna pola se ocenita dvakrat. Pri ocenjevanju je sodelovalo 11 ocenjevalcev.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Vpogled so zahtevali trije kandidati, ugovor na oceno je vložil en kandidat. Njegov ugovor ni bil pozitivno rešen. Iz ugovora je bilo razvidno, da ni bil vložen iz jasnih vsebinskih razlogov.

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Uspeh kandidatov pri filozofiji v letu 2013 je nekoliko boljši, a vseeno primerljiv z uspehom v letu 2012, pa tudi sicer se v preteklih letih uspeh ne spreminja pomembno. Število kandidatov je nekoliko manjše, a vseeno še primerljivo, struktura izpitnih pol in merila ocenjevanja so ostala nespremenjena (edina pomembna sprememba se je zgodila pred dvema letoma, ko sta bila spremenjena vrstni red pisanja komentarja besedila in eseja in nekoliko delež posameznih delov izpita pri končni oceni), enako velja za pragove ocen, zato razmeroma dober uspeh ne preseneča.

Pragovi za ocene pri filozofiji odražajo vsebinsko členitev meril ocenjevanja. Za vse tri delne ocene (komentar besedila, tematski esej in seminarsko nalogo) se uporabljajo podobno strukturirana merila, tako da je mogoče členitev meril uporabiti tudi pri oblikovanju pragov med ocenami. Ocene notranjega dela izpita (seminarska naloga) so boljše kakor ocene pri zunanem delu izpita. Delna razlaga za to je, da kandidati vložijo dodatni čas in energijo v pripravo seminarskih nalog, zlasti tisti, ki si še posebej prizadevajo, kar se odraža v številu doseženih točk. Dodati je treba, da je tudi ocena pri predmetu v tretjem in četrtem letniku višja od ocene na maturi, tako da je boljša ocena notranjega dela izpita pričakovana.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Preverjanje pri filozofiji temelji na eseju in komentarju besedila: pri obeh gre za kompleksno strukturo, v kateri so različne taksonomske ravni prepletene, osnovni ton pa dajeta analiza in sinteza. Ta struktura se ne spreminja in tudi rezultati mature ne dajejo osnove za vpeljevanje sprememb. Pri izpitnih polah so bile zaradi sprememb časov pisanja, ki veljajo za vse predmete, vpeljane posamezne spremembe: krajši čas pisanja druge pole, zamenjani vrstni red pisanja prve in druge izpitne pole, spremenjeni delež prve izpitne pole pri skupni oceni. V prihodnje komisija načrtuje spremembe PIK-a, ki bodo pri zasnovi in vrednotenju izpitne pole 1 bolj upoštevale spremenjeni čas pisanja komentarja besedila.

6.3 Druge ugotovitve

To je druga splošna matura, ki je bila izvedena po spremembah predmetnega izpitnega kataloga; lani se je zdelo, da zamenjava vrstnega reda pisanja komentarja in eseja negativno vpliva na uspeh pri eseju, letošnja matura tega ne potrjuje, saj med težavnostjo izpitne pole 1 in izpitne pole 2 ni bistvene razlike.